

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документу.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційний бюлетень практики Суду № 102

Листопад 2007

Driza проти Албанії - 33771/02

Рішення від 13.11.2007

Стаття 6

Цивільне провадження

Стаття 6-1

Доступ до суду

Справедливий розгляд

Перегляд остаточних рішень за наглядовою процедурою та відсутність неупередженості з боку Верховного суду; невиконання судових та адміністративних рішень стосовно реституції майна: *порушення*

Стаття 13

Ефективний засіб правового захисту

Неможливість для заявників виконати судові та адміністративні рішення щодо компенсації за відсутності належних процедур та законодавчого регулювання: *порушення*

Стаття 46

Стаття 46-2

Виконання рішення

Заходи загального характеру

Неможливість для заявників виконати судові або адміністративні рішення щодо реституції майна та/або виплати компенсації з огляду на системні недоліки в національній правовій системі: призначення належних законодавчих, адміністративних та бюджетних заходів

[Цей короткий виклад також стосується рішення у справі «*Ramadhi та інші проти Албанії*», № 38222/02, 13 листопада 2007 року]

Факти: ці дві справи стосувались неможливості для заявників виконати рішення за Законом про реституцію майна та компенсацію 1993 року («Закон про майно») щодо землі, яку було експропрійовано у їхніх батьків під час колишнього комуністичного режиму.

У справі «*Driza*» заявник отримав рішення суду, яке визнало незаконною націоналізацію майна його батька та наказало повернути його. Оскільки органи влади не могли повернути майно в його початковому стані, заявнику взамін було виділено дві інші земельні ділянки згідно з рішенням, яке було залишено в силі комісією з реституції майна та компенсації. Однак заявник не зміг вступити в право власності, оскільки земельні ділянки були зайняті третіми сторонами. Згодом було подано два позови, якими оскаржувалось право власності заявника на земельні ділянки. У першому судовому провадженні Об'єднані колегії Верховного суду відхилили вимоги заявника щодо меншої ділянки після задоволення клопотання особи, яка зайняла земельну ділянку, про перегляд остаточного та обов'язкового рішення, прийнятого Відділом адміністративних справ Верховного суду, та яке залишило в силі рішення комісії. У другому провадженні Відділ цивільних справ Верховного суду залишив у силі постанову місцевого суду, якою було скасоване в повному об'ємі рішення комісії на тій підставі, що вона перевищила свої повноваження. Заявникові була присуджена компенсація, але вона не була виплачена.

У справі «*Ramadhi та інші*» заявники отримали рішення комісії з реституції майна та компенсації, зокрема, щодо повернення земельної ділянки та виплати компенсації. Хоча вони змогли поновити володіння земельною ділянкою, вони не отримали компенсації. Згодом заявники подали ще один позов щодо іншої земельної ділянки. Хоча після звернення до місцевого суду троє заявників зрештою змогли отримати рішення земельної комісії, яким була підтверджена дійсність їхнього права власності, тим не менш місцеві органи влади передали земельні ділянки третім сторонам.

Право: стаття 6 § 1 – «*Driza*»: заявник скаржився про те, що скасування за процедурою нагляду остаточного судового рішення суперечило принципу правової визначеності, що Об'єднані колегії Верховного суду не були неупередженими, і що органи влади не виконали остаточні рішення.

(а) **Правова визначеність:** задовольнивши клопотання про перегляд остаточного судового рішення та допустивши порушення паралельних судових проваджень, Верховний суд знехтував усім судовим процесом, який завершився винесенням остаточного судового рішення, що підлягло виконанню та мало преюдиціальну силу.

(b) *Неупередженість*: наглядове провадження було порушене за заявою голови Верховного суду, який уже виніс рішення проти заявника з того ж самого питання. Голова також входив до складу Верховного суду, в якому він розглянув цю заяву, вирішив справу по суті та скасував остаточне судове рішення, винесене на користь заявника. Ця практика була несумісною з принципом «суб'єктивної неупередженості», оскільки ніхто не може виступати одночасно позивачем та суддею. Об'єктивна неупередженість Об'єднаних колегій Верховного суду також здавалась сумнівною, оскільки три судді, які вже розглянули справу, повинні були розглянути заяву про перегляд, а згодом і розглянути справу по суті, в той час як ще три судді також повинні були прийняти рішення з питань, по яким вони вже висловили свої думки.

(c) *Невиконання остаточних судових рішень*: проблема невиконання остаточних судових рішень у справах про реституцію майна чітко продовжувала зберігатись в Албанії, незважаючи на раніше винесені Судом рішення. Нездатність органів влади вжити необхідних заходів для виконання рішень Верховного суду позбавили положення статті 6 § 1 будь-якого сенсу.

Висновок: порушення Конвенції (одностайно).

«*Ramadhi та інші*» - невиконання остаточного рішення: земельна комісія остаточно затвердила право трьох заявників на три певні земельні ділянки, після того, як місцевий суд наказав їй переглянути їхні позови. Однак на той момент земля перейшла у власність третіх осіб. Тому права власності трьох заявників залишались далеко не визначеними, а органи державної влади не виконали рішення місцевого суду.

Висновок: порушення Конвенції (одностайно).

Стаття 13 – «*Driza*»: уряд не запровадив належної процедури розгляду позовів про компенсацію у випадках, коли майно в його початковому стані не можна було повернути власнику. Зокрема, він не заснував відповідних органів та не затвердив карт, які можна було б використовувати для оцінки майна. Малоімовірним було й те, що найближчим часом або досить скоро буде запроваджено систему для врегулювання спору щодо визначення прав заявників.

Висновок: порушення (стаття 13 у поєднанні зі статтею 1 Протоколу № 1 – одностайно).

«*Ramadhi та інші*»: незалежно від того, чи мало остаточне рішення, що підлягало виконанню, форму рішення суду або рішення адміністративного органу, національне законодавство та Конвенція передбачали, що воно повинне бути виконане. Тим не менш, жодних заходів щодо виконання рішень комісії на користь заявників вжито не було. Не існувало законодавства, яке б регулювало питання виконання рішень комісії, зокрема, не існувало жодних процесуальних строків для оскарження таких рішень та будь-яких конкретних засобів правового захисту для забезпечення їхнього виконання. Визначення відповідної форми та порядку компенсації залишалося за Радою міністрів, яка все ще не прийняла жодних детальних положень та методів. Рішення на користь заявників залишались невиконаними протягом понад 11 років, а уряд не надав жодних доказів того, що відповідні заходи будуть прийняті найближчим часом.

Висновок: порушення (стаття 13 у поєднанні зі статтею 6 § 1 - одностайно).

Стаття 1 Протоколу № 1 - в обох справах: нездатність органів влади протягом багатьох років забезпечити виконання судових та/або адміністративних рішень на користь заявників становило втручання в їхнє право на мирне володіння своїм майном, стосовно якого уряд не надав будь-яких задовільних пояснень. Відсутність коштів не могло служити виправданням для невиплати боргу держави за остаточним і обов'язковим рішенням.

Висновок: порушення Конвенції (однострійно).

Стаття 46 - в обох справах: недоліки, відмічені в албанській правовій системі, означали, що ціла категорія осіб були і досі залишались позбавленими свого права на мирне володіння своїм майном через невиконання судових рішень та рішень комісії, які присуджували їм компенсацію. У Суді вже перебували на розгляді десятки подібних заяв. Нарощування числа заяв було обтяжуючою обставиною по відношенню до відповідальності держави за Конвенцією, а також загрозою для майбутньої ефективності системи за Конвенцією.

Тому Албанія повинна була усунути всі перешкоди для присудження компенсації за Законом про майно шляхом забезпечення в терміновому порядку прийняття належних законодавчих, адміністративних та бюджетних заходів, у тому числі прийняття планів оцінки майна та забезпечення належного фінансування.

Стаття 41 – «*Driza*»: що стосується меншої земельної ділянки, то Албанія повинна була повернути заявнику 1650 м² земельної ділянки та виплатити йому 50 тис. євро або, у разі неможливості здійснення реституції, виплатити йому 280 тис. євро в якості компенсації за матеріальну та моральну шкоду. Вона також повинна була виплатити заявнику 500 тис. євро в якості компенсації за матеріальну та моральну шкоду щодо більшої ділянки землі.

«*Ramadhi та інші*»: Албанія також повинна була повернути 30500 м² землі першим трьом заявникам і виплатити їм спільно 25 тис. євро в якості компенсації за матеріальну та моральну шкоду. У разі неможливості здійснення такої реституції, вона повинна була заплатити їм 120 тис. євро в якості компенсації за матеріальну та моральну шкоду. Що стосується 5500 м² земельної ділянки та магазину, заявникам було присуджено 64 тис. євро спільно в якості компенсації за матеріальну та моральну шкоду.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це коротке викладення рішення, зроблене Секретаріатом, не є
зобов'язальним для Суду.

Натисніть тут для доступу до Інформаційних бюлетенів з практики Суду:
[Case-Law Information Notes](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити з бази рішень Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, в

яких Суд його також розмістив. Його можна відтворювати в некомерційних цілях за умови, що будуть зазначені повна назва справи та посилання на авторське право і Цільовий фонд «Права людини». Для використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int